

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2021. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☒ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača

☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): <hr/>		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2021.GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:
<p>Konvencija UN o pravima lica sa invaliditetom predstavlja najvažniji međunarodni ugovor koji je Crna Gora ratifikovala i koji reguliše prava lica sa invaliditetom. Iako je 2017 godine Crna Gora podnijela prvi Inicijalni izvještaj o implementaciji Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom, Komitet UN je Crnoj Gori dao veliki broj preporuka koje su imale za cilj implementaciji ovog međunarodnog ugovora. Vlada Crne Gore kontinuirano i sistematski preko svih resora preduzima mjere na implementaciji preporuka iz Konvencije UN, ali i dalje određeni broj preporuka ostaje neimplementiran.</p> <p>Imajući u vidu navedeno Vlada Crne Gore je decembra 2016. usvojila Strategiju za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021. godine sa Akcionim planom 2017/2018. godine. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2017. i 2018. godinu, koji je Vlada Crne Gore usvojila u I kvartalu 2019. godine pokazuje da je od ukupno 61 aktivnost, realizovano 46 aktivnosti, djelimično djelimično realizovana 1 aktivnost, dok 14 aktivnosti nije realizovano. Akcionim planom za 2019/2020 godinu kroz 28 mjera, planirano je realizovanje 58 aktivnosti, što predstavlja poseban izazov u narednom periodu. Sve nerealizovane aktivnosti biće predmet sektorskog planiranja a samim tim i Javnog konkursa za 2021 godinu, uključujući i Akcioni plan za 2021 godinu. I dalje veliki izazov predstavlja implementacija preporuka iz Analize usklađenosti crnogorskog zakonodavstva sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN, zatim implementacija mjera iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminaciju jednakosti 2017-2021 godine, koje su definisane Akcionim planom 2021. godinu, kao i nerealizovane mjere iz perioda 2017-2020. Pored toga, iako je predhodnom dvogodišnjem periodu bilo planirano realizovanje aktivnosti koje za cilj imaju sprečavanje višestruke diskriminacije, i dalje je primijetan nedostatak aktivnosti koje za cilj imaju zabranu višestruke diskriminacije (diskriminacije po više različitih osnova), zatim, uključivanje lica sa invaliditetom u politički i javni život, razumijevanje koncepta razumnog prilagodjavanja i primjene ovog koncepta u različitim</p>

oblastima, kao i primjena ove Strategije na nivou lokalnih samouprava, i dalje je veoma malo, gotovo nedovoljno urađeno po tom pitanju. Usvojena su pet lokalna akciona plana za implementaciju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti i to u opštinama (Bijelo Polje, Tivat Herceg Novi, Tuzi i Pljevlja). Poseban izazov predstavlja implementacija preporuka iz Analize uskladjenosti crnogorskog zakonodavstva u Crnoj Gori sa Zakonomo zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN.

Istraživanja stavova javnog mnjenja, te nivoa svijesti o diskriminaciji i pojavama diskriminacije koje je tadašnje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovodilo svake druge godine počev od 2011.god. (2011-2013-2015. i 2017.godine), ali i druga istraživanja u partnerstvu za drugim organizacijama i institucijama, kao i kroz podršku projektima/programima nevladinim organizacijama, pokazuju da su prema mišljenju građana Crne Gore lica sa invaliditetom i dalje u samom vrhu ljestvice diskriminiranih lica. Iako je broj postupaka u odnosu na predhodnu godinu porastao (2019-23 pritužbe; 2018-17 pritužbi) Izvještaj o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda od 2019 godine pokazuje i da je i dalje evidentan veoma mali broj postupaka za zaštitu od diskriminacije po osnovu invaliditeta. Ovakvo stanje ukazuje na nedovoljan nivo poznavanja prava i mehanizama zaštite od diskriminacije pred nadležnim organima, posebno od strane diskriminiranih lica sa invaliditetom. U postupku pred Zaštitnikom u 2019. godini u radu su bila 24 predmeta zbog diskriminacije po osnovu invaliditeta (17 predmeta u 2018. godini). Okončana su 23 predmeta, dok je jedan (1) prenijet u 2020. godinu. U 14 slučajeva utvrđena je povreda prava i date su preporuke; u tri (3) nije utvrđena diskriminacija, niti povreda drugog prava; jedan (1) je riješen ukazivanjem; u dva (2) predmeta postupak je obustavljen jer su povrede prava otklonjene u toku postupka; u jednom (1) je obustavljen jer je podnosilac povukao pritužbu, a u jednom (1) jer podnosilac pritužbe nije sarađivao u postupku. U jednom (1) predmetu nije postupano zbog očigledne zloupotrebe prava podnošenja pritužbe.¹

Takođe, Komitet UN (CRPD/C/MNE/CO/1) o pravima lica sa invaliditetom Crnoj Gori² u svom izvještaju od 29. avgust 2017. sa zabrinutošću ukazuje na **.. veoma mali broj primjedbi zasnovanih na diskriminaciji, nedostataka efikasne jednake zaštite osoba sa invaliditetom, koje mogu biti žrtve interseksionalne diskriminacije, kao što su osobe sa invaliditetom koje pripadaju različitim etničkim grupama, uključujući Rome, Aškalije i Egipćane, izbjeglice, tražioce azila ili interno raseljena lica; kontinuiranog korišćenja procjene invalidnosti za pristup određenim ljudskim pravima i različitim definicijama invaliditeta, i društvenu isključenost djece sa smetnjama u razvoju.**

Realizovanje edukacija za lica sa invaliditetom o mehanizmima i postupcima za zaštitu od diskriminacije, realizovanje kampanja, javnih časova, edukacija u školama o zaštiti od diskriminacije i principima zasnovanim na ljudskim pravima, kao i aktivnosti u čijem će fokusu biti lica sa invaliditetom koji su istovremeno pripadnici romske populacije, ili/i LGBTQI osoba , i/ili žena kao i drugih aktivnosti doprinijeće smanjenju ili otklanjanju ovog problema. Sve navedeni aktivnosti se mogu primeniti i kada je sprečavanje isključenosti djece posebno sa intelektualnim smetnjama u pitanju

Pored navedenog, Komitet u tački 11a) –e) preporučuje državi članici da preduzme neophodne zakonodavne amandmane kako bi osigurala da su sve osobe sa invaliditetom podjednako i potpuno zaštićene od svih oblika diskriminacije, uključujući i interseksijsku diskriminaciju, u skladu sa Konvencijom. Takođe preporučuje državi članici da:

¹ https://www.ombudsman.co.me/docs/1590478014_www-final---05---izvjestaj-o-radu-za-2019.pdf

Preduzme mjere podizanja svijesti, kako bi podstakla osobe sa invaliditetom da prijave diskriminaciju, obezbijedi im pristup dostupnim informacijama o svojim pravima shodno Konvenciji, kao i o dostupnim mjerama za podnošenje primjedbi;

a)Preduzme mjere podizanja svijesti, kako bi podstakla osobe sa invaliditetom da prijave diskriminaciju, obezbijedi im pristup dostupnim informacijama o svojim pravima shodno Konvenciji, kao i o dostupnim mjerama za podnošenje primjedbi;

b)Obuči relevantne stručnjake, posebno službenike zadužene za sprovođenje zakona i zaposlene u pravosuđu o Konvenciji i kako adekvatno postupati sa primjedbama o diskriminaciju na osnovu invaliditeta;

c)Uloži sve neophodne napore za sprečavanje i otklanjanje interseksijske diskriminacije osoba sa invaliditetom, stavljajući poseban akcenat na djecu sa smetnjama u razvoju, pripadnike manjinske grupe i osigura da imaju jednaki pristup svim pravima iz Konvencije;

...e)...primijeni koncept razumnih adaptacija, kako bi se osiguralo da poricanje razumnog prilagođavanja predstavlja diskriminaciju na osnovu invaliditeta.

Bez obzira na projektno finansiranje edukacija koje organizuju nevladine organizacije i koje doprinose podizanju nivoa znanja i svijesti svih zainteresovanih strana, a posebno lica sa invaliditetom o primjeni mehanizama za zaštitu od diskriminacije, potrebno je jačim intezitetom raditi na edukaciji svi građana na primjeni antidiskriminacionog zakonodavstva.

Ove preporuke će se realizovati kroz razne edukativne i promotivne aktivnosti kao što su: medijske i druge kampanje, edukacije, konferencije, okrugli stolovi, paneli i sl.

Dalje, Komitet pozivom na čl. 6 Konvencije UN izražava zabrinutost zbog kontinuirane diskriminacije nad ženama i djevojčicama sa invaliditetom i predlaže da se : **Izdvoje neophodna sredstva za istraživanje i prikupljanje podataka o ženama i djevojčicama sa invaliditetom, razvrstano prema starosnoj dobi, geografskoj oblasti, vrsti oštećenja, porodičnoj situaciji i mjestu boravka ...**

(c)Spriječi i bori se protiv višestrukih i ukrštenih oblika diskriminacije sa kojima se suočavaju žene i devojke sa invaliditetom, sa posebnim osvrtom na pristup pravdi, zaštiti od nasilja i zlostavljanja, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i zapošljavanje; i

....-(d).... preduzme mjere podizanja svesti kako bi ohrabрили žene i djevojčice sa invaliditetom da prijave sve oblike uznemiravanja kojima su bili izloženi, i obezbijedi njihovo pristup dostupnim informacijama i odgovarajućim službama za podršku žrtvama, uključujući i na lokalnom nivou.

Realizovanje istraživanja i prikupljanje podataka o ženama i djevojčicama sa invaliditetom , realizoavnje kampanja i edukacija i druge aktivnosti su modeli za rješavanje navedenih problema.

Takođe, u svom izvještaju Komitet iskazuje zabrinutost zbog nedostatka dovoljnog broja programa i obuka osoblja javnih i privatnih medija o pristupu zasnovanom na ljudskim pravima kao i drugih pitanja od značaja za postizanje pune jednakosti lica sa invaliditetom sa ostalim građanima.

S tim u vezi Komitet u čl.8 a) Konvencije UN preporučuju da se obezbijedi trening za javne i privatne medije o Konvencije , s posebnim osvrtom na pristup zasnovan na ljudskim pravima i osnaži prikazivanje pozitivne slike o licima sa invaliditetom, njihovim pravima i doprinosu društva , sa ciljem eliminacije negativnih stereotipa predrasuda i predrasuda o licima sa invaliditetom što će biti u fokusu pažnje u narednom periodu i kroz finansiranje projekata i programa i realizovanje edukacija za javne i privatne medije o Konvencije, kao kampanja koje će doprinijeti ovom cilju.

Organizovanje programa i obuka osoblja javnog i privatnog medija o pristupu zasnovanom na ljudskim pravima, bez upotrebe pristupa medicinskog i socijalnog modela invalidnosti, kao i kroz kontinuirani monitorinig izvještaja medija, doprinijeće otklanjanju ovog problema.

Komitet u čl.8 b) preporučuje državi da Preduzme efektivne korake da uključi obavezne elemente prava lica sa invaliditetom s posebnim fokusom na univerzalni dizajn u kurikulime za studente arhitekture i građevinarstva.

Organizovanje edukacija i kampanja o univerzalnom dizajnu i primjeni univerzalnog dizajna jedan je od modela rješavanja ovog pitanja iz domena nadležnosti Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava.

Komitet UN, shodno članu 29 Konencije UN preporučuje **Komitet preporučuje državi članici da dopuni izborni zakon i poslovnik o radu, kako bi se:**

a) Dalo svim osobama sa invaliditetom pravo glasa i kandidovanje na izborima; i

Posmatrano iz ugla nadležnosti Ministarstva pravde ljudskih i manjinskih prava navedena preporuka se može realizovati kroz organizovanje međunarodnih skupova, konferencija, događaja (okruglih stolova i drugih događaja), edukacija, koji za cilj imaju podizanje svijesti i nivoa znanja o potrebi učešću lica sa invaliditetom u politički i javni život i koje će podsticajno djelovati na osobe sa invaliditetom da postanu stvarni akteri političkog, javnog i društvenog života. Tadašnje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je počelo sa realizacijom navedenih aktivnosti kroz organizovanje okruglog stola na temu uključivanja lica sa invaliditetom u politički i javni život, što je početni korak, ali treba realizovati kampanje koje će promovisati uključenost lica sa invaliditetom u politički i javni život, sprovesti istraživanja o zainteresovanosti lica sa invaliditetom za uključivanje lica sa invaliditetom u politički i javni život, i dr. Istraživanja od značaja za ovu oblast, te na bazi istog sprovođiti edukacije za zainteresovane ciljne grupe.

Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021. godine je utvrdila prioritete probleme koji se u oblasti zaštite lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija u 2021 u oblastima :

- Poštovanje dostojanstva ličnosti lica sa invaliditetom.

- Diskriminacija u oblasti pristupačnosti (fizičke sredine, informacijama i komunikacijama, javnog prevoza, diskriminacija u pristupu javnim i privatnim dobrima i uslugama

- Diskriminacija u postupcima pred nadležnim organima
- Diskriminacija u oblasti privatnosti i porodičnih odnosa
- Diskriminacija u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja
- Diskriminacija u oblasti profesionalne rehabilitacije , rada i zapošljavanja
- Diskriminacija u oblasti socijalne zaštite i adekvatnog životnog standarda
- Diskriminacija u oblasti zdravstvene zaštite
- Diskriminacija u oblasti političkog i javnog života
- Diskriminacija u oblasti sporta, kulture i rekreacije
- Uloga lokalnih samouprava u procesu zaštite lica sa invaliditetom od diskriminacije

Mjerodavan pokazatelj ovog sektorskog planiranja biće izvještaj o implementaciji dvogodišnjeg AP za period 2019 i 2020 godine koji ce biti usvojen u prvom kvartalu 2021 godine sa Akcionim planom za 2021 godinu kao poslednjoj godini koja ce sadržati sve ne realizovane mjere iz predhodnog perioda kao i AP za 2021 godinu koji svi su od interesa za ispunjenje strateških ciljeva predmetne Strategije.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
<p>1. Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021. godini utvrđeno je da je ukupno 38 mjera koje su definisane akcionim planom za 2017/2018 godinu, čija je implementacija planirana kroz realizovanje 61 aktivnosti, u naznačenom dvogodišnjem periodu realizovano 46 aktivnosti, djelimično je realizovana 1 aktivnost, dok 14 aktivnosti nije realizovano,</p> <p>2. Akcionim plan za implementaciju mjera iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2021 godine sa Izvještajem o implementaciji Strategije za period 2019-2020 godine</p> <p>3. Analiza uskladenosti zakonodavstva u Crnoj Gori sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN, sa preporukama za harmonizaciju.</p>	<p>1.. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije</p> <p>2. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije</p> <p>3. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/zakoni</p>

4. Istraživanja stavova javnog mnjenja o diskriminaciji (2011,2013,2015, 2017. godina) pokazuju da su lica sa invaliditetom na trećem mjestu prema nivou diskriminisanosti u društvu.

5. Preporuke Komiteta UN (CRPD/C/MNE/CO/1) o pravima lica sa invaliditetom u Crnoj Gori³ u svom izvještaju od 29.avgust 2017. sa zabrinutošću ukazuje na .. **veoma mali broj primjedbi zasnovanih na diskriminaciji, nedostataka efikasne jednake zaštite osoba sa invaliditetom, koje mogu biti žrtve intersekcionalne diskriminacije, kao što su osobe sa invaliditetom koje pripadaju različitim etničkim grupama, uključujući Rome, Aškalije i Egipćane, izbjeglice, tražioce azila ili interno raseljena lica; kontinuiranog korišćenja procjene invalidnosti za pristup određenim ljudskim pravima i različitim definicijama invaliditeta, i društvenu isključenost djece sa smetnjama u razvoju.** Komitet u tački 11a) –e) preporučuje državi članici da preduzme neophodne zakonodavne amandmane kako bi osigurala da su sve osobe sa invaliditetom podjednako i potpuno zaštićene od svih oblika diskriminacije, uključujući i intersekcijску diskriminaciju, u skladu sa Konvencijom. Takođe preporučuje državi članici da:

Preduzme mjere podizanja svijesti, kako bi podstakla osobe sa invaliditetom da prijave diskriminaciju, obezbijedi im pristup dostupnim informacijama o svojim pravima shodno Konvenciji, kao i o dostupnim mjerama za podnošenje primjedbi;

a)Preduzme mjere podizanja svijesti, kako bi podstakla osobe sa invaliditetom da prijave diskriminaciju, obezbijedi im pristup dostupnim informacijama o svojim pravima shodno Konvenciji, kao i o dostupnim mjerama za podnošenje primjedbi;

b)Obuči relevantne stručnjake, posebno službenike zadužene za sprovođenje zakona i zaposlene u pravosuđu o Konvenciji i

4. <http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja>

5. <http://www.minradiss.gov.me/biblioteka/izvjestaji>

³Komitet UN (CRPD/C/MNE/CO/1) o pravima lica sa invaliditetom Crnoj Gori

kako adekvatno postupati sa primjedbama o diskriminaciju na osnovu invaliditeta;

c)Uloži sve neophodne napore za sprečavanje i otklanjanje intersekcijske diskriminacije osoba sa invaliditetom, stavljajući poseban akcenat na djecu sa smetnjama u razvoju, pripadnike manjinske grupe i osigura da imaju jednaki pristup svim pravima iz Konvencije;

...e)...primijeni koncept razumnih adaptacija, kako bi se osiguralo da poricanje razumnog prilagođavanja predstavlja diskriminaciju na osnovu invaliditeta.

Komitet iskazuje zabrinutost zbog nedostatka dovoljnog broja programa i obuka osoblja javnih i privatnih medija o pristupu zasnovanom na ljudskim pravima kao i drugih pitanja od značaja za postizanje pune jednakosti lica sa invaliditetom sa ostalim građanima.

6. Izvještaj institucije Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda za 2018 godinu

Prema rezultatima istraživanja sprovedenog u novembru 2018. godine u okviru projekta "Istine i zablude o diskriminaciji", osobe sa invaliditetom (OSI) su najizloženije diskriminaciji (28,5%), dok je stepen socijalnog distanciranja prema OSI među najnižima u odnosu na druge grupe u riziku od diskriminacije (28,2%).

U postupku pred Zaštitnikom u 2018. godini u radu je bilo 17 predmeta zbog diskriminacije po osnovu invaliditeta i šest (6) predmeta po osnovu zdravstvenog stanja, koji u osnovi mogu biti praćeni sa stanovišta invaliditeta (18 predmeta u 2017. godini). Okončana su 22 predmeta, dok je jedan (1) prenijet u 2019. godinu. U šest (6) slučajeva utvrđena je povreda prava i date su preporuke; u četiri (4) nije utvrđena diskriminacija, niti povreda drugog prava; u dva (2) su podnosioci upućeni na druga pravna sredstva; jedan (1) je riješen ukazivanjem; u četiri (4) predmeta postupak je obustavljen jer su povrede prava otklonjene u toku postupka; u jednom (1) je obustavljen zbog pokretanja sudskog postupka; u jednom (1) nije postupano jer je pritužba ponovljena, a nijesu podnijeti novi dokazi, u jednom (1) jer pritužba nije dopunjena u ostavljenom roku, a ni nakon njegovog isteka, dok u jednom (1) nije postupano zbog

6. https://www.ombudsman.co.me/docs/1554124685_final-godisnji-izvjestaj-2018.pdf

nenadležnosti, a postupak u jednom (1) predmetu je obustavljen jer je podnosilac povukao pritužbu

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<p>1.Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2017-2021, sa Akcionim planom 2021. godine kao jedinog dokumenta koji se bavi zaštitom prava lica sa invaliditetom od diskriminacije I promocijom jednakosti:</p> <p>2. Zakon o zabrani diskriminacije</p> <p>3.Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom</p> <p>4. Analiza uskladenosti zakonodavstva u Crnoj Gori sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN, sa preporukama za harmonizaciju</p> <p>5. Preporuke Komiteta UN (CRPD/C/MNE/CO/1) o pravima lica sa invaliditetom Crnoj Gori</p> <p>6. Izvještaj institucije Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda</p> <p>7. Izvještaj o napretku Crne Gore za PP 19</p> <p>8. Izvještaj o napretku crne Gore za PP 23</p>	<p>1. Sve oblasti predviđene akcionim planom za 2019-2020. godinu i to u sledećim oblastima -poštovanje dostojanstva ličnosti lica sa invaliditetom; diskriminacija u oblasti pristupačnosti;diskriminacija u postupcima pred nadležnim organima, privatnosti i porodičnim odnosima; diskriminacija u oblasti socijane zaštite, adekvatnog životnog standarda, samostalnog života i života u zajednici; diskriminacija u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja; diskriminacija u oblasti profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja; diskriminacija u oblasti zdravstvene zaštite i pristupa adekvatnim pomagalicama; diskriminacija u oblasti političkog i javnog života; diskriminacija u oblasti kulture, sporta i rekreacije i oblasti : lokalni samouprava</p> <p>2.Zakon o zabrani diskriminacije ("Službeni list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 18/14, 42/17, sve odredbe, sa posebnim pokusom na čl. 4,čl.10,čl.18,čl.20,čl.22,čl.24,čl.31, čl.32 čl.33)</p> <p>3.Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom (sve odredbe sa posebnim fokusom na član 6 kojim su uređene nadležnosti Ministarstva pravde ljudskih i manjinskih prava u dijelu oblasti za lica sa invaliditetom)</p> <p>4.dio koji se odnosi na preporuke za uskladjivanje crnogorskog zakonodavstva sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN u dijelu propisa koji uređuje izmjenu Zakona i usklađivanje sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN.</p>

	<p>5)Poglavlje B(posebna prava čl.5, tačka 10 podtačke a)b)c), tačka 11-podtačke a)b)c)d)e); član 6) tačka 12, podtačke b); tačka 14) podtačka a); član 8-podizanje svijesti tačka 17, podtačka a).</p> <p>6.Poglavlje koje se odnosi na zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije</p> <p>7. Poglavlje koje se odnosi na zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije</p>
--	--

2.3.Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
<p>Doprinos nevladinih organizacija je vrlo značajan zbog prenošenja znanja i iskustava u oblasti ostvarivanja i zaštite od diskriminacije lica sa invaliditetom, kroz organizovanje različitih edukacija, koje će za cilj imati razmjenu znanja i iskustva, iz okruženja u saradnji sa ekspertima, prenošenje znanja i iskustva u vezi primjene koncepta razumnog prilagođavanja, kreiranju kampanja za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije, praćenje implementacije mjera iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti, a koje su definisane Akcionim planom 2021 i praćenje implementacije preporuka iz Analize usklađenosti</p>	<p>Smanjen stepen diskriminacije lica sa invaliditetom u Crnoj Gori u odnosu na 2020. godinu za 2%</p> <p>Povećan broj pokrenutih postupaka za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom za 20%</p> <p>Broj usvojenih preporuka</p> <p>Broj izmijenjenih zakona</p> <p>Broj realizovanih mjera iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije</p> <p>Broj realizovanih aktivnosti iz AP za implementaciju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije</p>	<p>Istraživanje o nivou diskriminacije ranjivih društvenih grupa u Crnoj Gori</p> <p>Izveštaji međunarodnih organizacija</p> <p>Izveštaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore</p> <p>Izveštaji o realizaciji mjera iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti</p> <p>Media plan i press clipping,</p>

<p>crnogorskog zakonodavstva sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN, realizovanje aktivnosti koji se odnose implementaciju preporuka Komiteta UN o pravima lica sa invaliditetom, sprovođenje istraživanje o diskriminaciji lica sa invaliditetom u različitim oblastima (zapošljavanje, socijalna i dječija zaštita , pristupačnost itd.) kao i sprovođenje istraživanja o diskriminaciji lica sa invaliditetom i razvijanje saradnje sa nacionalnim u odnosu na druge ciljne grupe (Rome, LGBTIQ, pripadnike manjinskih naroda, žene), realizovanje istraživanja o višestrukoj diskriminaciji lica sa invaliditetom (koji su istovremeno i LGBTIQ i/ili žene, i/ili Romi,) u različitim oblastima –multisektorska diskriminacija) i lokalnim institucijama i ostalim društvenim akterima.</p> <p>Dati ciljevi će biti postignuti kroz realizovanje aktivnosti, posebno kroz partnerstvo nevladinih organizacija iz dva različita regiona i koji za cilj imaju zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti tih lica sa drugim licima;praćenje primjene međunarodnih dokumenata i konvencija, kao i usvojenih međunarodnih standarda za zaštitu lica sa invaliditetom, preduzimanje mjera za njihovu implementaciju u pravni sistem Crne Gore i praćenje poštovanja tih dokumenata; organizovanje istraživanja i analiza stanja u oblasti zaštite lica sa invaliditetom od diskriminacije i promocije</p>	<p>Broj i vrsta realizovanih kampanja</p> <p>Broj sprovedenih istraživanja o nivou diskriminacije lica sa invaliditetom I stepena socijalne distance u odnosu na druge ranjive društvene grupe</p> <p>Broj sprovedenih istraživanja o nivou diskriminacije lica sa invaliditetom u različitim oblastima</p> <p>Broj sprovedenih edukacija</p> <p>Broj edukovanih učesnika</p> <p>Broj i vrsta realizovanih aktivnosti sa predstavnicima lokalnih samouprava</p> <p>Broj i vrsta realizovanih aktivnosti sa predstavnicima medija</p> <p>Povećan broj edukovanih predstavnika medija za 10%</p> <p>Broj publikovanih/predstavljenih analiza, studija i istraživanja;</p> <p>Broj distribuiranih informativnih materijala, objavljenih publikacija, emitovanih audio-vizuelnih sadržaja, funkcionalnih IT platformi;</p> <p>Broj realizovanih kulturno-informativnih manifestacija;</p> <p>Broj i vrsta aktivnosti koji imaju multisektorski pristup za višestruko diskriminisana lica;</p> <p>Broj višestruko diskriminisanih lica koji su učestvovali u programima i aktivnostima ;</p>	<p>publikacije – objavljeni rezultati istraživanja u štampanoj i elektronskoj formi istraživanja</p> <p>pres clipping, lista prisutnih, press clipping,</p> <p>Izveštaj Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Izveštaji međunarodnih organizacija, tiraž informativnog materijala,media plan</p> <p>press clipping,</p> <p>Izveštaj Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Izveštaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda , lista učesnika,</p> <p>Izveštaj EK o napretku</p> <p>Izveštaj o implementaciji Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije</p> <p>Izveštaj Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Izveštaj međunarodnih organizacija,</p>
--	---	---

<p>jednakosti tih lica sa drugim licima; saradnju sa lokalnom samoupravom u oblasti zaštite lica sa invaliditetom od diskriminacije i promocije jednakosti tih lica sa drugim licima; eliminisanje stereotipa i predrasuda o licima sa invaliditetom, kao i štetnih radnji kojima se diskriminišu ova lica u svim oblastima života, uključujući i predrasude zasnovane na polu i uzrastu; organizovanje edukacija i treninga za različite ciljne grupe u cilju podizanja nivoa svijesti o licima sa invaliditetom i njihovim pravima; pokretanje i sprovođenje kampanja za podizanje nivoa svijesti javnosti o licima sa invaliditetom i njihovim pravima, uključujući rad sa djecom, od najranijeg uzrasta i kroz sve nivoe obrazovnog sistema; podsticanje medija da promovišu prava i zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom, organizovanje istraživanja (kroz sprovođenje anketa, upitnika) o ženama i djevojčicama sa invaliditetom, preduzeti mjere za sprečavanje uzmeniravanja žena i djevojčica sa invaliditetom i druge aktivnosti koje za cilj imaju podsticanje jednakosti lica sa invaliditetom sa drugim građanima.</p>	<p>Povećan broj pokrenutih postupaka za zaštitu od diskriminacije pred nadležnim institucijama;</p> <p>Veći nivo zaštite od diskriminacije lica sa invaliditetom</p> <p>Broj službenika koji je prošao edukaciju o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom u skladu sa Konvencijim UN i Zakonom.</p> <p>Podignut nivo znanja lica sa invaliditetom o diskriminaciji i mehanizmima zaštite od diskriminacije.</p> <p>Broj i vrsta realizovanih događaja (okrugli sto, radionice i dr. događaja , javni skup, javni časovi, edukacije) koji za cilj imaju zaštitu od diskriminacije u različitim oblastima.</p> <p>Razvijena metodologija istraživanja, obuka, edukacija zaposlenih u organima državne uprave i lica sa invaliditetom o zaštiti lica sa invaliditetom od diskriminacije.</p>	<p>press clipping, lista učesnika.</p>
---	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2021. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

<p>Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2021. godini</p>	<p>Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)</p>
<p>Omogućavanje potpune ravnopravnosti lica sa invaliditetom sa drugim licima u skladu sa načelima UN Konvencije o pravima lica sa invaliditetom,</p> <p>Usklađivanje pravnog okvira sa međunarodnim standardima, sprečavanje kršenja zabrane diskriminacije prema licima sa invaliditetom kroz obezbjeđivanje punog sprovođenja antidiskriminacionog zakonodavstva, praćenje i sprovođenje Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom.</p> <p>Implementacija preporuka Komiteta UN o pravima lica sa invaliditetom a koje se odnose na čl.5 , čl. 6,čl. 7,čl 8 ,čl 11, čl.29 Konvencije UN, a u skladu sa gore navedenim tačkama.</p>	<p>Javni konkurs će doprinijeti da se, kroz realizaciju raznovrsnih aktivnosti predloženih projekata nevladinih organizacija, realizuju mjere iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2017-2021, sa posebnim akcentom na implementaciju Akcionog plana za 2021. godinu Preporuke Komiteta UN o pravima lica sa invaliditetom CRPD u oblasti učešće promocije jednakosti, zabrana diskriminacije, učešće lica sa invaliditetom u političkom i javnom životu, zaštita prava žena sa invaliditetom, zaštita od višestruke i multisektorske diskriminacije, kao i Akcionog plana za poglavlje 23. (Pravosuđe i temeljna prava) i (Odjeljak 2.1).</p>

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2021. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
"Recimo NE diskriminaciji lica sa invaliditetom"	600.000,00€	

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2021. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Glavni korisnici projekata i programa NVO koji će se financirati putem predloženog javnog konkursa su:

- lica sa invaliditetom – 11% stanovništva, prema podacima Monstata cca (cca 60.000 lica sa invaliditetom)
- organi državne uprave, kroz učestvovanje na edukacijama koje će realizovati nvo organizacije, razmjenu znanja i iskustva sa ekspertima koji će biti predavači na edukacijama. (cca 300 predstavnika organa državne uprave)
- organi lokalne samouprave, kroz učestvovanje na edukacijama o primjeni antidiskriminacionog zakonodavstva i mehanizmima zaštite , kao i učestvovanje na edukacijama o primjeni Strategije za zaštitu od diskriminacije na lokalnom nivou (cca 150 predstavnika organa lokalne samouprave)
- sudstvo, tužilaštvo, inspekcijски organi, policijski organi, kao polaznici edukacija o primjeni antidiskriminacionog zakonodavstva i prakse zemalja u okruženju (cca 150 predstavnika organa)
- javnost, kroz podizanje nivoa svijesti i znanja o zaštiti ljudskih prava i zaštiti od diskriminacije lica sa invaliditetom. (600.000 građana)

Potrebe navedenih glavnih grupa korisnika su pojašnjene i obrazložene u Strategiji za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021, sa Akcionim planom za 2021. godinu.

Većinu potreba navedenih u Strategiji za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021. godine sa Akcionim planom 2021. godinu su u mogućnosti da sprovedu nevladine organizacije, koje se bave zaštitom ljudskih prava lica sa invaliditetom, u skladu sa mjerama Strategije, Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakona o zabrani diskriminacije i Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom.

Bitno je naznačiti značajnu ulogu svih nosilaca aktivnosti i partnera u sprovođenju politike za zaštitu prava lica sa invaliditetom, imajući u vidu da one sprovedu aktivnosti koje direktno utiču na zaštitu prava od diskriminacije lica sa invaliditetom.

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira financirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv javnog konkursa	“Recimo NE diskriminaciji lica sa invaliditetom-2021”
Očekivani broj projekata/programa	30

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa:	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 10.000 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 30.000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: *“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”*

5. KONSULTACIJE SA ZINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovala u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje

	finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
“Recimo NE diskriminaciji lica sa invaliditetom -2021”	4 službenika	Službenici zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija će biti određeni rješenjem o formiranju Komisije za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama.

Ovjera ministra:

_____	_____	_____
Ime i prezime	M.P.	Potpis